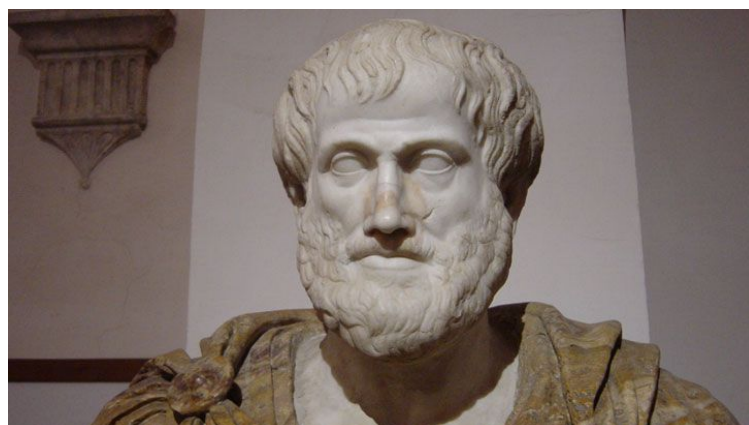

07/04/2016

L'amistat cívica a Aristòtil: concòrdia i fraternitat

En la política contemporània, l'amistat s'associa a males pràctiques i corrupció. Aquesta recerca estudia l'obra ètica i política d'Aristòtil, el qual, contràriament a la percepció actual, considerava que l'amistat cívica o ciutadana ajudaria a una major estabilitat i un clima de cooperació entre els integrants de la comunitat política: com a fraternitat civil, propiciaria una major solidaritat i una millor convivència entre els ciutadans, i com a concòrdia, evitaria la discòrdia o lluita entre les classes socials.

Bust d'Aristòtil.

Autor: Giovanni Dall'Orto.

Quin és el paper de l'amistat en el pensament polític? Des de la perspectiva contemporània, l'amistat ha quedat reclosa en l'esfera privada i personal, amb la qual cosa no té pròpiament un sentit públic o polític. Encara més, l'aparició de l'amistat com a criteri polític en l'actualitat és sempre legítimament sospitosa de mala praxi i corrupció, com bé acredita el terme "amiguisme". Des d'un punt de vista normatiu, per tant, la filosofia política ha tendit a

ocupar-se més de la justícia que de l'amistat. Tot amb tot, en els orígens de la filosofia pràctica, Aristòtil afirma que els legisladors de les ciutats, les polis gregues, es fixen més en l'amistat que en la justícia (perquè si els ciutadans són amics, no els cal la justícia; però si són justos, volen igualment l'amistat). I és que l'amistat té un potencial polític que no escapa a la mirada aristotèlica. En aquest article, s'examina el valor de l'amistat en les arrels del pensament polític per tal de motivar-ne una reconsideració en la filosofia política contemporània.

Per començar, Aristòtil examina el component ètic de la virtut de l'amistat i el seu paper en la formació de les comunitats prepolítiques. A continuació, però, no s'està de ponderar la utilitat de l'amistat cívica o ciutadana de cara a assolir una major estabilitat i un clima de cooperació entre els integrants de la comunitat política. Aristòtil, així, estaria anticipant l'ideal modern de la fraternitat civil, entès com una forma política d'amistat que propicia una major solidaritat i una millor convivència entre els ciutadans.

Un dels elements filosòficament més interessants en l'argumentació aristotèlica és que l'amistat no només es perfila com un ideal normatiu, sinó que a més té una funció estratègica molt clara en el pensament polític d'aquest autor. L'amistat cívica possibilita la concòrdia (*homonoia*), en efecte; però a més, i precisament per això, evita la discòrdia o lluita entre les classes socials que constitueixen tota polis, el poble i els oligarques. En la recerca, s'ha detectat una vacil·lació en l'ús del terme "amistat cívica" en Aristòtil; d'un banda, al·ludeix a la pau social i, de l'altra, a un moviment polític democràtic radicalment igualitarista i combatiu. Aquestes dues accepcions de l'amistat cívica encaixen sorprenentment amb la doble concepció de l'ideal modern de la fraternitat almenys des de la França de 1789: la cohesió social i l'empenta revolucionària.

L'obra ètica i política d'Aristòtil és un lloc privilegiat per examinar els conceptes i les idees polítiques. I és que la reflexió aristotèlica proporciona bona part de les categories que conformen l'utilatge conceptual i teòric bàsic del pensament polític. Amistat cívica, concòrdia i fraternitat –termes gairebé oblidats avui dia– ressegueixen amb força quan es confronten amb els fonaments de la filosofia política, les fonts cristal·lines de la nostra tradició.

Aquest article ha estat publicat a la revista *Anales del Seminario de Historia de la Filosofía*, en el marc del projecte de recerca FFI2012-33370 *Fraternidad, Justicia y Democracia*, del Ministeri d'Economia i Competitivitat.

Oriol Farrés Juste
Departament de Filosofia
Oriol.Farres@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)